

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. in za četrť leta 80 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrť leta 90 kr. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 21. novembra 1891.

Z Dunaja, 18. nov. 1891.

Vihar proti slovenskim poslancem se je nekoliko polegel. Sicer se je vprizoril samo v treh slovenskih listih — „Slov. Nar.“, „Edin.“ in „Rodoljubu“ —, dočim so se vsa druga glasila ali naravnost oglasila za poslance in odobraval njih postopanje, ali so pa neutralna ostala, ne da bi se izrekla za ali proti poslancem. Ker tudi mi odobrujemo taktiko slovenskih poslancev, kakor smo že večkrat izrekli, obračamo svoje besede naravnost na adresu treh nasprotujočih listov.

V bistvu smo na vse strani razložili in z razlogi podprli taktiko naših poslancev in danes ni naš namen, to nadaljevati in poslance zagovarjati, ker zagovarjajo se sami in s svojim delovanjem pobijajo krive misli, katere so se o njih zatrosile v en del slovenskega občinstva. Mi ne ugovarjamo kritiki nasprotujočih listov, kritika je prosta in celo dolžnost časopisja, ne glede na to ali je komu in posebno poslancem po volji ali ne. A drugo je vprašanje, ali se opira kritika na resnične ali na krive okolščine. In prav v tem pogledu moramo izreči, da se nasprotujoče časopisje poslužuje večkrat krivih dejanskih okoliščin, — ne rečemo namenoma, ker zlovolje nikomur ne očitamo, a iz pomanjkljivega poznanja stvari in razmer.

„Novice“ so že v predzadnji številki na drobno pojasnile postopanje poslancev o Romanščukovem predlogu. Ker je to glasovanje in način, kakor je to zadevo „Slov. Nar.“ razpravljal, vzbudilo toliko nevolje med slovenskim občinstvom, pričakovali smo, da list ne krati tega pojasnila svojim čitateljem. Preverjeni smo, da marsikateri, ki je ta korak slov. poslancev obsojal, bi drugače sodil, če bi izvedel to pojasnenje.

Danes nam je kazati na druge dejanske napačnosti. V poglavitni spodtik je omenjenim listom to, da so jugoslovanski poslanci z češkimi veleposestniki, rumunskimi in nemško-konservativnimi poslanci v eni parlamentarni zvezi. Jugoslovanski poslanci bi se morali te „vsako plodno delovanje zavirajoče zveze“ otresti, in z Mladočehi ter moravskimi poslanci stopiti v poseben klub,

blizo 70 poslancev. Tako „Edinost“. „Rodoljub“ pa ne jemlje v poštev moravskih poslancev, ampak maloruske, s temi bi se napravil klub 70 poslancev. — Ali tako, kakor bi si kdo želel in bi se komu zljubilo, se ne dajo grupirati poslanci. Moravski in maloruski poslanci imajo tudi svoje glave in svoje nazore. Dosedaj nismo čuli, da bi moravski Čehi in Malorusi želeli Jugoslovane med se in mislimo toraj, da očitanje slov. poslancem, zakaj se ne družijo z omenjenimi skupinami, bi bilo le tedaj na mestu, če bi bilo dokazano, da je to združenje le od slovenskih poslancev odvisno, in da so le oni, kateri tega združenja nočejo. Opomin na slovenske poslance bi bil na pravšem mestu proti moravskim Čehom; oni so vendar v prvi vrsti poklicani sodelovati, spojiti se s svojimi rojaci iz kraljestva in vendar nočejo ali ne morejo. In kako še le Malorusi! „Rodoljub“ meni, da so bili Malorusi v prejšnjem zasedanji v Hohenwartovem klubu, a da so ga ostavili, ker jih je oviral v delovanji. To, — oprostite nočemo žaliti, — kaže nevednost v politiki. Malorusi še nikdar niso bili v Hohenwartovem klubu ali sploh kaki zvezi z drugimi Slovani. Pač pa je maloruski poslanec Kohanovski, če se ne motimo, l. 1884, prosil podpore in milosti za svoj narod — liberalne Nemce! Maloruski narod, čeravno šteje 3 milijone duš, je še le pri zadnjih volitvah dospel do 7, reci sedem poslancev, — po številu duš šlo bi mu jih 40 do 50. Slovenci pri svojem neznatnem številu in vkljub krivičnemu volilnemu redu jih imamo 14, oziroma z Istro 16. Koliko je še maloruskemu narodu storiti, da se bode primerno pošteval v avstrijski politiki. Mi se veselimo, čeprav počasnega maloruskega napredka in trdimo, da ravno v ta napredek stavimo upanje boljše bodočnosti. Čemveč poslancev pošlje Maloruski narod v državni zbor tem manjše bode število onih, kateri so vselej dobili za protislovansko politiko. Toraj z Malorusi je stvar nekoliko drugačna, kakor sodi „Rodoljub“. Pa tudi dalmatske poslance bi bilo treba vprašati, ali so oni za zvezo z moravskimi in maloruskimi poslanci in za izstop iz Hohenwartovega kluba. Le teh se pa še vprašati ne

more, ker uže tri tedne je le 1, reci en dalmatinski poslanec na Dunaji. Politika srca in politika dejanskih razmer je dvoje!

Oglejmo si še drug slučaj, da vidimo, koliko ulogo igra nevednost pri nasprotujočih listih. „Edin.“ trdi v svoji številki od 11. novembra, da so slovenski poslanci mlačni in nebrižni glede odsekov, da so malo ali nič v njih zastopani. Vpraša se, zakaj v odseku za vinorejo niso zastopani. Temu nasproti uči pogled v knjižico, v kateri so naštetih vsi odseki s svojimi člani, da ga ni odseka, v katerem bi ne bili Slovenci zastopani in v odseku za vinarstvo so pa štirje slovenski poslanci (Robič, Ferjančič, Pfeifer in gf. Alfr. Coronini) vsi sami vinogradniki, in vrhu tega še en hrvaški Borčić. Prav ima „Edinost“, da je to važen odsek za Slovence, to so spoznali tudi slovenski poslanci in so gledali, da jim je dal lasten klub dva mandata, dobili so pa še enega od Poljakov in maloruski mandat. A ljudstvo, ki čita samo „Edinost“, delalo si bode svojo sodbo po tem, kar ona piše. S tem, kar trdi „Edinost“ pa ni samo rečeno, poslancem ni nič mar za ta odsek, kakor za marsikateri drugi ne; s tem je rečeno več, — slovenski poslanci se ne brigajo za vinarstvo, čeravno je vino skoraj povsod po Slovenskem velik del produkcije, čeravno tiči v vinarstvu velik del slovenskega kapitala in čeravno preti trtna uš uničiti ta kapital. Ribjo kri bi moral imeti, komur ne vskipi, videčemu, da je vinarstvo slovenskim poslancem deveta briga. „Edinost“ izrecno pozivljamo, da popravi to zmoto in se na to zanašamo, ker vemo iz ponatisa člankov „z Dolenjskega,“ da se pri njej čitajo „Novice.“ Slovenski poslanci pa niso samo člani odseka za vinarstvo, oni so tudi delujoči člani, in zakoni, ki so v zadnji dobi izišli, pričajo o tej delavnosti. Omenimo samo to, kar je dokazano po stenografičnem zapisniku, — ker delovanje v odseku se ne da lahko kontrolirati — zakona z dne 15. junija 1890 št. 143 drž. zak., kateri dovoljuje za v novič nasajene vinograde 10letno prostost davka, bistvena določba, pa ta prostost velja pri večjih vinogradih tudi vže od nasajenega $\frac{1}{4}$ hektara, vsprejeta je ravno na predlog in utemeljenje slovenskega poslanca.

Poleg teh dejanskih popravkov spregovoriti nam je še par besed o Hohenwartovem klubu in odnosno jugoslovanskem klubu. Zbornični seji 13. in 14. t. m. nam neovržno spričujeta, kako intenzivno slovenski poslanci parlametarno delujejo ter s tem izpodbijajo očitanje, da so jim po klubu „usta zamašena“ in „roke zavezane.“ Seji 13. in 14. t. m. veljali sta Slovencem in bili sta najviharnejši v novem državnem zboru. Posl. Klun je kakor že prejšna leta govoril o ljudskem šolstvu na Koroškem in v Trstu, bičal je iznenadno odstavljenje nadzornika Komljanca in imenovanje Sokola za muzičnega učitelja na ljubljanskem učiteljišči. Minister Gautsch odgovarjal je tako nezaslišano, v nemškem duhu, da je strmela cela desnica in od veselja ploskala levica. Vse se je vprašalo, kaj to pomeni in ali je govoril minister

na svojo roko ali je bil tolmač mišljenja celega kabineta. Drugi dan je nastopil posl. Šuklje in je v govoru, kakor se malokedaj v taki dovršenosti slišijo v parlamentu, pobijal ministra. Večina zbornice je z viharnim odobravanjem Šukljevega govora dokazala simpatije za razžaljene Slovence in posebno so skupine konservativnega kluba izražale svojo solidarnost s Slovenci. Ta nastop ministrov daje naši nasprotujoči žurnalistiki priliko, da zopet očita slov. poslancem zvezo s Hohenwartovem klubom, rekoč tako ničev je ta klub in tako malo ga ministerstvo v poštev jemlje, da se ne pomišlja, Slovencem dati tako ponižujoč odgovor. Mi pa obrnemo vprašanje in vprašamo ali bi se minister bolj pomišljal dati Slovencem tak odgovor, če bi bili le-ti samo s dalmatinskimi poslanci — ali prav še s zgoraj omenjenim enim edinim aktivnim dalmatinskim poslancem — v samostojni zvezi? Slovenski poslanci ravno v sedanjem položaji občutijo korist večje parlamentarne zveze in zadoščenje more priti Slovencem le po solidarnem nastopu vsih skupin konservativnega kluba. Če nas vsa zuamenja ne varajo, bode se to tudi zgodilo. Gautsch je na svojo roko govoril. Razdražile so ga pikre besede slovenskega poslanca in svoji razdraženosti dal je duška izjavljajoč nazore, katerim bi se človek ne čudil, da jih izjavlja skrajni levičar, kateri so pa nezaslišani iz ust avstrijskega ministra. Včeraj prišla je sem deputacija koroških Slovencev in upamo, da bode tako opravila, da se bode jasno videlo blagodejni upliv velikega konservativnega kluba.

Iz Ljubljane dne 20. nov. 1891.

Govor ministra Gautsch-a, katerega prinašamo v poročilu o državnem zboru o glavnih potezah, razburil je ne le slovenske poslance, marveč tudi vse nemške-konservativne in češke poslance. Govor je bil po našem mnenju neumesten, kajti v njem je bilo toliko žaljivega za nas Slovence, da bi moral vsak minister, bodi si Gautsch ali kdo drugi vendar le premisliti, da ne gre odrekati kar naravnost narodu, ki je vedno zvest bil državi in cesarju, ter zanjo daroval blago in življenje, pravic zagotovljenih mu v državnih osnovnih zakonih.

Minister Gautsch je rekel, da je nemščina za vsakega avstrijskega državljanca neizogibno potrebna, in po tej izjavi ni upati, da bi se v šolah na Koroškem ponemčevanje ponehalo. S tem se odreka koroškim Slovencem pravica vzgojati se v svojem materinem jeziku, katera je zagotovljena v članu 19. osnovnih državnih zakonov, katere spoštovati in izpolnjevati bi moral vsak. Naš poslanec Šuklje povedal je bridke resnice v svojem izvrstnem govoru, za katerega mu moramo biti vsi Slovenci jako hvaležni, ter dokazal, da ne sloni ministrova izjava na postavnih tleh. Povedal je ministru, da so poslanci slovenskega naroda in ž njimi vsi Slovenci brez razločka pripravi vzprejeti boj, katerega jim je napovedal minister. Povedal mu je tudi, da niso slovenski poslanci nikdar pričakovali slišati takih besed iz ust